

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 523/2020-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 18. novembra 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Ivana Fiačana a Miloša Maďara predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľov [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátskou kanceláriou JUDr. Erika GOLSKÁ advokátska kancelária s. r. o., T. G. Masaryka 7, Lučenec, v mene ktorej koná konateľka a advokátka JUDr. Erika Golská, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 a čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 13 Co 143/2019-515 z 24. júna 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED] o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého rozhodnutia a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. októbra 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED],

■■■■■, a ■■■■■, ■■■■■, ■■■■■, ■■■■■ (ďalej len „sťažovatelia“), vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 a čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 13 Co 143/2019-515 z 24. júna 2020 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“).

2. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti uviedli, že súvisí s ústavnou sťažnosťou ■■■■■ a ■■■■■ o ktorej rozhodol ústavný súd nálezom č. k. III. ÚS 477/2015-57 zo 7. apríla 2016 tak, že vyslovil, že základné právo ■■■■■ a ■■■■■ podľa čl. 46 ods. 1 ústavy rozsudkom krajského súdu sp. zn. 17 Co 189/2012 z 23. marca 2013 porušené bolo, uvedený rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

2.1 V odôvodnení uvedeného nálezu ústavný súd konštatoval, že „závery krajského súdu nie sú dostatočne odôvodnené, pretože krajský súd sa v podstate žiadnym spôsobom nevysporiadal s podstatnou a relevantnou argumentáciou sťažovateľov odkazom na judikatúru najvyššieho súdu. Krajský súd v rámci odôvodnenia napadnutého rozhodnutia len stručne konštatoval, že skutkový stav prejednávanej právnej veci sťažovateľov je odlišný, hoci toto jeho tvrdenie je v zrejmom rozpore s tým, čoho sa sťažovatelia v konaní domáhali a o čom rozhodol prvostupňový súd. Krajský súd vo svojom odôvodnení uvádza, že v prípade konania o určenie, že vec patrí do dedičstva po poručiťovi, sa požadované určenie vzťahuje ku dňu smrti poručiťľa, a okolnosti, ktoré nastali po tomto dni, logicky nemôžu mať vplyv na rozhodnutie súdu. Žiadnym spôsobom však krajský súd nevysvetlil, prečo tento právny záver nie je aplikovateľný na vec sťažovateľov, v ktorej sa domáhali petitom práve takého určenia, že nehnuteľnosti patria do dedičstva, a zároveň v situácii, keď smrť poručiťľa v ich prípade nastala taktiež pred uplynutím 10-ročnej lehoty.“

3. V ďalšom priebehu súdneho konania krajský súd rozsudkom č. k. 13 Co 143/2019-515 z 24. júna 2020 potvrdil ako vecne správny rozsudok Okresného súdu Lučenec (ďalej len „okresný súd“) č. k. 5 C 117/2009-446 z 11. februára 2019, ktorým určil, že nehnuteľnosti nachádzajúce sa v katastrálnom území ■■■■■ patria do dedičstva po nebohej ■■■■■ ktorá bola právnou predchodkyňou žalobcov v 1. až 4. rade. Sťažovatelia majúci v predmetnom konaní postavenie žalovaných v 1. a 2. rade pritom tvrdili, že

vlastníctvo k sporným nehnuteľnostiam nadobudli „vydaním osvedčenia vyhlásením o vydržaní vlastníckeho práva notárskou zápisnicou spísanou dňa 21. 02. 1996“.

4. Podľa názoru sťažovateľov je nesporné, že súd prvej inštancie, ako aj odvolací súd vychádzali z právneho názoru prezentovaného v náleze ústavného súdu č. k. III. ÚS 477/2015-57 zo 7. apríla 2016. Sťažovatelia na jednej strane „akceptujú záväznosť uvedeného právneho stanoviska pre všeobecné súdy“, zároveň však namietajú, že napadnutý rozsudok krajského súdu v spojení s rozsudkom okresného súdu č. k. 5 C 117/2009-446 z 11. februára 2019 „spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci, pretože do dedičstva po poručiťke ■■■ nepatria všetky nehnuteľnosti uvádzané v petite žalobného návrhu. Podľa názoru sťažovateľov žalobcovia v priebehu súdneho konania nepredložili jediný dôkaz „preukazujúci dôvodnosť požadovaného určenia, že by spoluvlastnícky podiel o veľkosti 1/2-ica na rodinných domoch žalovaných a ostatných pozemkoch žalovaných mal patriť do dedičstva po poručiťke ■■■, a to napriek tomu, že sa takéhoto určenia vo svojej žalobe dožadujú“. Pokiaľ žalobcovia v súdnom konaní žiadali „o určenie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu vo vzťahu k pozemku parc. č. ■■■, boli si vedomí toho, že uvedený pozemok im nepatrí“.

4.1 Vzhľadom na uvedené sťažovatelia v petite ústavnej sťažnosti navrhujú, aby ústavný súd po prijatí veci na ďalšie konanie vo veci samej nálezhom vyslovil porušenie ich základných práv podľa čl. 20 a čl. 46 ústavy napadnutým rozsudkom krajského súdu, aby napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie a aby sťažovateľom priznal náhradu trov konania.

II.

Relevantná právna úprava a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

5. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o porušení základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd rozhoduje len v prípade, ak je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, ak by účinky výkonu tejto právomoci všeobecnými súdmi neboli zlučiteľné s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1 ústavy) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Úlohou ústavného súdu rovnako nie je chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01).

8. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

9. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

10. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovel žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

11. Predmetom ústavnej sťažnosti je námietka porušenia základného práva sťažovateľov podľa čl. 20 a čl. 46 ústavy rozsudkom krajského súdu č. k. 13 Co 143/2019-515 z 24. júna 2020 (bod 3), ktorému sťažovatelia vytýkajú, že „*spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci*“, pretože do dedičstva po poručiteľke ■■■■■ nepatria všetky nehnuteľnosti uvádzané v petite žalobného návrhu (bod 4).

12. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

13. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

III.

Posúdenie veci ústavným súdom

14. Predpokladom úspešného uplatnenia námietky porušenia základných práv a slobôd v konaní pred ústavným súdom je splnenie všeobecných a osobitných náležitostí ustanovených § 34 ods. 1, § 39 ods. 3 a 4, § 43 a § 123 zákona o ústavnom súde, ako aj ďalších procesných podmienok vyplývajúcich z § 124 a § 132 zákona o ústavnom súde.

15. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

16. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

17. Podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie ústavnej sťažnosti pre jej neprípustnosť, ak sťažovateľ preukáže, že nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd, z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

18. Podľa § 419 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

18.1 Podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu,

b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo

c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

18.2 Podľa § 427 ods. 1 prvej vety CSP dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii.

18.3 Podľa § 428 CSP v dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

18.4 Podľa § 432 ods. 1 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

18.5 Podľa § 432 ods. 2 CSP dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

18.6 Zásadnou zmenou prípustnosti dovolania podľa § 421 CSP proti rozhodnutiam odvolacieho súdu je s účinnosťou od 1. júla 2016 jeho nastavenie na princípe otvorenosti proti všetkým rozhodnutiam odvolacieho súdu, s výnimkami uvedenými v § 421 ods. 2 CSP a v § 422 CSP s tým obsahovým rozdielom, že o naplnení predpokladov prípustnosti, definovaných v § 421 ods. 1 CSP rozhoduje iba dovolací súd.

19. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd na okresnom súde zistil, že sťažovatelia zamlčali, že proti rozsudku krajského súdu č. k. 13 Co 143/2019-515 z 24. júna 2020 podali 5. októbra 2020 dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP v spojení s § 432 ods. 1 CSP, o ktorom dosiaľ nebolo zo strany najvyššieho súdu rozhodnuté. V uvedenom dovolaní sťažovatelia uplatnili totožné argumenty ako v ústavnej sťažnosti (bod 4).

20. Ako bolo spomenuté, ústavnému súdu prislúcha právomoc zaoberať sa porušením základného práva alebo slobody za predpokladu, že právna úprava takému právu neposkytuje účinnú ochranu prostredníctvom opravného prostriedku dostupného fyzickej alebo právnickej osobe a že ju neposkytuje žiaden iný orgán Slovenskej republiky (I. ÚS 36/96, I. ÚS 78/99).

21. Ak zákon podmieňuje prípustnosť sťažnosti vyčerpaním opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon poskytuje sťažovateľovi na ochranu jeho práva, tak o to viac je podmienkou prípustnosti sťažnosti uplatňovanie práva, ktorého porušenie sťažovateľ namieta, riadnym, zákonom predpísaným spôsobom (m. m. III. ÚS 1/04). Sťažovatelia nemajú podľa ústavy, zákona o ústavnom súde a stabilizovanej judikatúry ústavného súdu na výber, ktorý z oboch ústavne existujúcich systémov súdnej ochrany využijú, ale sú povinní postupovať od súdnej ochrany poskytovanej všeobecnými súdmi k súdnej ochrane, na ktorú je kompetentný ústavný súd. Toto „poradie“ sa nedá sťažovateľmi ovplyvniť a jeho vnútorná logika vychádza z toho, že aj všeobecné súdnictvo je zodpovedné za ochranu základných práv a slobôd na úrovni jeho právomocí (čl. 142 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 CSP). Iba za predpokladu, že sťažovatelia vyčerpajú všetky im dostupné právne prostriedky súdnej a inej právnej ochrany svojho základného práva alebo slobody a pri ich uplatnení nie sú úspešní, môžu sa uchádzať o ochranu tohto základného práva alebo slobody sťažnosťou podanou ústavnému súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. IV. ÚS 193/2010, I. ÚS 178/2011, IV. ÚS 453/2011, III. ÚS 703/2017, IV. ÚS 158/2018). Vyčerpanie všetkých opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných právnych predpisov, neznamená samotné podanie oprávnenou osobou, ale až rozhodnutie o ňom príslušným orgánom (m. m. IV. ÚS 177/05, IV. ÚS 180/2010).

22. Na základe týchto okolností ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľov, ktorou namietali porušenie základných práv podľa čl. 20 a čl. 46 ústavy napadnutým rozsudkom krajského súdu, odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

23. Ústavný súd zároveň upriamuje pozornosť sťažovateľov na to, že odôvodnenie ústavnej sťažnosti musí spĺňať ústavno-právne požiadavky. V odôvodnení ústavnej sťažnosti nepostačuje argumentovať rovnakým metodologickým a obsahovým spôsobom ako v konaní pred všeobecnými súdmi. Kritika právnych záverov všeobecných súdov pri poskytovaní ochrany „zákonným“ subjektívnym právam účastníkov konania musí mať v ústavnej sťažnosti nevyhnutné prepojenie na základné práva a slobody sťažovateľov, a to nielen na úrovni návrhu na rozhodnutie vo veci samej, ale aj v rovine odôvodnenia ústavnej sťažnosti (m. m. III. ÚS 352/2017). Nedostatok ústavnoprávne relevantného odôvodnenia ústavnej sťažnosti má vo vzťahu k namietaným porušeniam toho-ktorého základného práva alebo slobody významné procesné dôsledky, pretože ústavný súd nie je skutkovým súdom ani ďalšou inštanciou v systéme všeobecného súdnictva, takže bez splnenia uvedenej podmienky ani nemôže o návrhoch sťažovateľov uvedených v petite rozhodovať (m. m. IV. ÚS 279/07, III. ÚS 206/2010, III. ÚS 131/2012, III. ÚS 583/2015, III. ÚS 26/2016).

24. Vec bola v súlade s čl. III bodom 1 písm. a) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2020 do 31. decembra 2020 v znení dodatku č. 2 schváleného na zasadnutí pléna Ústavného súdu Slovenskej republiky 1. októbra 2020 z dôvodu neprítomnosti člena prvého senátu Rastislava Kaššáka prejednaná a rozhodnutá prvým senátom ústavného súdu v zložení Jana Baricová – predsedníčka senátu a sudkyňa spravodajkyňa, Ivan Fiačan a Miloš Maďar – členovia senátu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. novembra 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu